

РОЗДІЛ І. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТОВАНІСТЬ ВИПУСКНИКІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

УДК 159.923.2

Алмаші Світлана Іванівна
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що у сфері освіти відбувається перехід на нові інформаційні технології, поширюються інноваційні процеси, розширюється мережа альтернативних навчальних закладів. Усе це потребує більш глибокої теоретичної і практичної підготовки майбутнього вчителя, підвищення його загальної і професійної культури як носія моральних і професійних цінностей в суспільстві. Зростають вимоги до рівня кваліфікації і соціальної відповідальності вчителів. Разом з тим, виникає потреба у вивченні особливостей мотиваційної готовності педагога до виконання вимог сучасної науки і педагогічної практики. Мотиваційний компонент є стрижневим компонентом моделі розвитку готовності майбутніх вчителів до професійної педагогічної діяльності. Він передбачає наявність потреб, мотивів, прагнень до педагогічної діяльності, прояв відповідальності за виконання завдань, почуття обов'язку, бажання досягти успіху. Даний структурний елемент є тією ланкою, яка спонукає вчителя до здійснення певного виду діяльності.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив встановити, що мотивацію як психологічну категорію досліджували В. Асеев, А. Леонтьєв, А. Запорожець, Л. Божович, А. Кірсанов, С. Рубінштейн та інші. Мотиви навчальної діяльності розглядали Г. Щукіна, Ф. Савіна, В. Ільїн, Ю. Шаров. У роботах Ф. Іващенко, В. Ядова вивчалися мотиви трудової діяльності. А. Вербицький, М. Данилов, О. Федорова, М. Махмутов досліджували різні засоби впливу педагога на розвиток мотивації та потреб тих, хто навчається. Вивченню різних аспектів розвитку пізнавальної мотивації студентів присвячені праці багатьох відомих психологів та педагогів, зокрема, таких як: М. Ашибор, А. Вербицький, В. Вергасов, М. Кларін, В. Козаков, В. Ляудіс, С. Смирнов, Д. Чернилевський, А.М. Алексюк, С.І. Архангельський, В.М. Вергасов, В.М. Володька, С.І. Зінов'єв, В.Я. Ляудіс, Р.А. Нізамова, В.А. Семиченко, Л.С. Виготський, В.В. Давидов, О.М. Леонтьєв, Н.В. Менчинська, О.Г. Мороз, Л.Г. Подоляк, С.Л. Рубінштейн, В.І. Юрченко та інших. Отже, недостатнє теоретичне та емпіричне вивчення вказаної проблеми та її вагомість у подальшому зумовили вибір теми дослідження.

Діагностичними показниками сформованості мотиваційного компонента майбутніх вчителів є: ціннісне, активне та позитивне ставлення до майбутньої професійної діяльності вчителя; мотивація на досягнення успіху в майбутній професійній діяльності; внутрішні та пізнавальні мотиви, цінність

самореалізації та самовдосконалення у майбутній професійній діяльності; наявність власної педагогічної концепції майбутньої професійної діяльності; відповідальність за результати своєї праці та ін.

Для дослідження мотивації студентів, нами була проведена методика визначення рівня домагань (В. Гербачевського). Експериментальну групу склали студенти Мукачівського державного університету першого, третього, п'ятого курсів.

Аналізуючи отримані результати студентів педагогічного факультету можна побачити наступні тенденції:

- На останньому місці за значущістю компонентів мотиваційної структури знаходиться компонент «Прогнози оцінок діяльності суб'єкта», крім того даний компонент за роки навчання характеризується тенденцією до зниження та відхиленням від норми у напрямку спадання. Зокрема, для студентів першого курсу $X_{\text{сеп}}=11,61$, для студентів третього курсу $X_{\text{сеп}}=10,78$ та для студентів п'ятого курсу $X_{\text{сеп}}=10,27$ при $X_{\text{норм}}=12,55$. Негативне забарвлення даного явища детермінує студентів прогнозувати майбутню діяльність, співставляти можливі затрачені зусилля з очікуваними результатами, що призводить до неуспішності її виконання загалом.

- Позитивною тенденцією характеризується компонент «Фактор причини діяльності». Зокрема, для студентів першого курсу $X_{\text{сеп}}=14,54$, для студентів третього курсу $X_{\text{сеп}}=14,52$ та для студентів п'ятого курсу $X_{\text{сеп}}=15,55$ при $X_{\text{норм}}=13,19$. Це свідчить про прагнення студентів до розуміння співвідношення залежності отриманого результату від випадку і від власних можливостей, а також розуміння цінності виконуваного завдання. Даний компонент вказує на досить високий рівень прояву ініціативності студентів. Однак, надмірний прояв подібного причинного аналізу виконуваного завдання може стати дестабілізуючим фактором у його виконанні, на це слід особливу увагу звернути студентам-випускникам.

- На особливу увагу заслуговує компонент «Ядро мотиваційної структури особистості», який супроводжується відхиленням від норми в напрямку спадання. Для студентів першого курсу $X_{\text{сеп}}=14,15$, для студентів третього курсу $X_{\text{сеп}}=14,21$ та для студентів п'ятого курсу $X_{\text{сеп}}=14,15$ при $X_{\text{норм}}=14,81$. Це є досить негативна тенденція, оскільки даний компонент, а особливо його внутрішній та пізнавальний мотиви є визначальними при виконанні будь-якої діяльності. На це слід особливу увагу звернути студентам випускникам, які максимально наближені до професійної діяльності.

- Показники компоненту «Досягнення достатньо важких цілей» є рушійною силою у досягненні цілей для студентів третього курсу. Це може бути зумовлено великою імпульсивністю та проявом ініціативності у виконанні складних завдань «Складність завдання» $X_{\text{сеп}}=23,33$ ($\sigma=2,81$) при $X_{\text{норм}}=8,35$ ($\sigma=2,46$). Для студентів першого та п'ятого курсів показники даного компоненту менш важливі у ієрархічній структурі, проте супроводжуються відхиленням від норми у напрямку зростання. Зокрема, для студентів першого курсу $X_{\text{сеп}}=13,38$, для студентів п'ятого курсу $X_{\text{сеп}}=13,96$ при $X_{\text{норм}}=11,73$. Негативною тенденцією відхилення від норми характеризуються компоненти

«Оцінка свого потенціалу» - для студентів першого курсу - $X_{\text{сер}}=11,94$ ($\sigma=2,37$), для студентів третього курсу - при $X_{\text{норм}}=12,93$ ($\sigma=2,21$) та для студентів п'ятого курсу - $X_{\text{сер}}=12,26$ ($\sigma=2,59$) при $X_{\text{норм}}=15,20$ ($\sigma=2,95$). В цьому випадку наявний дестабілізуючий фактор процесу розвитку професійного самовизначення, що у свою чергу, може стати причиною демотивації досягнення намічених цілей.

Таким чином, важливою умовою професійного становлення майбутнього учителя є формування його мотиваційної сфери. В процесі дослідження ми дійшли висновку, що зміни в мотиваційній структурі студентської молоді потребують перегляду та впровадження нових форм та методів роботи у вузі. Продовження дослідження в майбутньому вбачаємо у розробці відповідної розвивальної програми на етапі професійної підготовки у вищому навчальному закладі.

Література:

1. Докшина Н. Особливості мотиваційної готовності студентів до майбутньої професійної діяльності / Н. Докшина // Психолог. - 2006. - № 44. - С. 37-39.

УДК 378.504.06

Алмашій Іван Іванович
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА УНІВЕРСИТЕТУ

Рання дорослість характеризується динамічним розвитком функцій, які пов'язані з психічними процесами на фоні зростання завантаженості та високої мотивації до успішного життя. В період ранньої дорослості, а саме «студентський вік» (17-23 роки) досягають максимуму характерні найменші значення латентного періоду реакцій на прості, комбіновані й словесні сигнали. Разом з тим відмічається найбільша здатність освоєння навичок і психомоторних операцій. Також вважається, що прогрес пам'яті відбувається до 25 років. Разом з тим спостерігається високий рівень короткочасної вербальної, логічно-вербальної та асоціативної пам'яті, зростання довготривалої вербальної пам'яті. В період ранньої дорослості формується та починає досягати свого найвищого рівня загальна система пам'яті, а на її базі вже починає розвиватися спеціалізована система пам'яті, яка буде необхідна для конкретної практичної діяльності студента[1].

Також максимуму досягає і когнітивний розвиток молодої людини який збігається одночасно з піком її фізичного розвитку, який припадає близько на вік 20 років [2]. Відбувається накопичення знань про фізичний та соціальний світи.

Тому важливим є зосередити діяльність наукових товариств вищих навчальних закладів також в напрямі розвитку екологічної свідомості

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>